

УДК 338.48-6:477.87)

Медвідь Л.І.

me_lar@ukr.net

Масалович Р.Е.

ellumog@gmail.com

Мукачівський державний університет

м. Мукачево

СОЦІАЛЬНО-ЕТНІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

В регіонах України під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників сформувалися власні етнокультурні особливості, ментальні відмінності, релігійні уподобання. Одним із способів ознайомлення з культурно-історичною спадщиною, духовним надбанням України та її регіонів є релігійний туризм,

який дозволяє популяризувати знання про культові споруди та пам'ятники, релігійні святині, сакральні місця та особливості архітектури храмового будівництва.

Поліконфесійний характер населення Закарпатської області обумовлюється його багатонаціональним складом та проявляється релігійно-церковними особливостями. Регіон і сьогодні є перехрестям латинської і візантійської культури, західного і східного християнства, в якому збереглися «святі місця» католицизму, православ'я, іудаїзму, протестантизму, вірменської церкви. Разом з тим, релігійне життя Закарпаття – це складна система стосунків, які розвиваються під впливом багатьох економічних, культурних і демографічних процесів. Сьогодні в області проживають представники 100 національностей, об'єднаних в 1938 релігійних організацій 37-и віросповідань, течій і напрямів, з яких: 1715 релігійних громад, 61 монастирів, шість духовних навчальних закладів, дев'ять релігійних братств, 8 місіонерських товариств, 3 центри та 14 управлінь. При релігійних громадах діє 1055 недільних шкіл. Частка забезпеченості релігійних організацій області культовими будівлями становить 81% [1].

Домінуючою релігійною громадою в всіх районах області є УПЦ: у Великоберезнянському районі – 34 зареєстровані громади (50,7%), у Виноградівському районі – 47 громади (30,3%), Іршавському – 43 громади (47,2%), Міжгірському – 40 громади (51,3%), Мукачівському районі та м. Мукачево – 99 громад (39,8%), Перечинському – 21 громади (36,9%), Рахівському – 43 громади (38,8%), Свалявському – 33 громади (43,4%), Тячівському – 78 громади (40,4%), Ужгородському – 46 громади (30,5%), Хустському районі та м. Хуст – 48 громади (47%) [2].

Друге місце за кількістю вірників та громад в регіоні займає Українська греко-католицька церква, греко-католиками себе вважає майже 20% населення регіону. Найбільша кількість зареєстрованих релігійних громад греко-католицька церква має в Мукачівському районі та м. Мукачеві – 62 громади (24,9%), Виноградівському – 43 громади (27,7%), Ужгородському – 43 громади

(26,9%), Тячівському – 39 громади (20,2%), Міжгірському – 29 громади (37,2%), Іршавському – 25 громади (27,8%), Рахівському – 27 громади (24,3%), Берегівському районі та м. Берегові – 24 громади (17,1%), Хустському районі та м. Хуст – 23 громади (22,5%) [2].

Римо-католицька церква нараховує понад 100 зареєстрованих громад, більшість парафій яких знаходиться в районах компактного проживання угорської, словацької та німецької національної меншини – Берегівський район та м. Берегово, Мукачівський район та м. Мукачево, Виноградівський, Рахівський та Тячівський райони.

Особливе місце в релігійно-церковному житті населення Закарпатської області належить Закарпатській реформаторській церкві. Абсолютну більшість її вірників складає населення угорської національної меншини. Найбільше зареєстрованих громад церква має в Берегівському районі та м. Берегові, Виноградівському та Ужгородському районах.

Сьогодні релігійні потреби та вподобання населення Закарпатської області є досить широкими, а тому релігійний туризм регіону включає такі головні напрямки: міжнародний туризм, міжобласний, місцевий.

Міжнародний туризм у регіоні реалізується в основному за межами України, наприклад, у вигляді пізнавальних та паломницьких турів до Угорщини, Італії, Єрусалиму, Мекки, Медини та інших сакральних святинь.

Міжобласний сакральний туризм здійснюється до духовних святинь, розташованих у межах України. Особливу цінність викликають паломницькі тури до комплексів Почаївської лаври та Марійського Духовного центру у Зарваниці. Частими є релігійні тури з області до християнських храмів Львівської та Івано-Франківської областей.

Внутрішньообласний туризм виражається в екскурсіях до сакральних об'єктів Закарпатської області, а також паломництві до духовних осередків, таких як Святомиколаївський жіночий монастир (м. Мукачево), Успенський жіночий монастир (с.Уголька), Свято-Введенський жіночий монастир (с. Кушниця Іршавський район), жіночий монастир Різдва Пресвятої Богородиці

(с. Липча Хустський район), Свято-Вознесенський жіночий монастир (с.Чумалево), Кирило-Мефодіївський жіночий монастир (м. Свалява), чоловічий монастир Святого Архистратига Михаїла (с.Імстичево), Свято-Покровський чоловічий монастир (с. Ракошино), монастир Святого Миколая (с. Мал. Березний, Дмитрівська церква (с. Вільховиця Мукачівський район), церква Св. Архангела Михаїла (с. Руська Кучава Мукачівський район), дерев'яна церква Св. Василя Великого та церква Покрови Пресвятої Богородиці (с. Кострино Великоберезнянський район) тощо. Ці храми були збудовані у різні періоди і є зразками храмової архітектури.

Отже, релігійність населення Закарпатської області є важливою передумовою розвитку туристичної галузі. Багатонаціональний склад населення та особливості його релігійно-церковного життя сприяють високій забезпеченості регіону релігійними об'єктами. Вони показують ставлення населення до духовності та слугують об'єктами туристсько-екскурсійного показу. Кожна етнічна група регіону має «свої» релігійні святині, більшість з яких – унікальні за старовинною побудовою, святими місцями, мощами святих та мучеників і безпосередньо пов'язані з історією та строкатим життям населення регіону. Важливою перевагою даного регіону, зокрема на міжнародному туристичному ринку, є наявність унікальної та різноманітної історико-архітектурної культової спадщини різних епох (XII – XIX ст.), що формує образ сучасної української культури.

Список використаних джерел

1. Звіт про мережу релігійних організацій в Україні станом на 01.01.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://risu.org.ua/ua/index/exclusive>
2. Матеріали Управління національностей та релігій Закарпатської ОДА.– Режим доступу: <https://www.carpathia.gov.ua/ua/publication/content/497.htm>